

RMD

Kakšne študije primera poznamo?

Študije primerov so temeljit *opis* in *analiza* posamezne *enote* (posameznika, programa, dogodka...) ali *zaokrožene celote* (skupine, skupnosti, procesov...). Študije primera so eden od pristopov oz. vrst raziskav in so lahko **kvalitativne** ali **kvantitativne**. S študijo primera raziskovalec pridobi *poglobljen pogled in razumevanje situacije ter pomen konstruktov*, za tiste, ki so vključeni v raziskavo.

Vrste študij primerov:

Glede na primere proučevanja:

Singularna – proučuje en primer (npr. enega samega managerja ali eno samo organizacijo). Singularna študija primera je pravzaprav tista vrsta študije primera, po kateri se celoten pristop imenuje "študija primera". Prvotno so si pod nazivom "študija primera" predstavljali samo singularno študijo primera (v psihologiji, pravi, organizacijskih vedah itd.)

Pluralna – proučuje več posamičnih, ločenih primerov, nato pa v zaključkih išče skupne ali razhajajoče točke. Pluralno študijo primera lahko izvedemo na osnovi manjšega števila opisov primerov, življenjskih zgodb, intervjujev in podobnega gradiva.

Primerjalne (komparativne) – Če proučujemo več primerov, ki jih med seboj primerjamo, govorimo o komparativni študiji primerov.

Po epistemološkem statusu (glede na interpretacijo):

Eksploratorna (preiskovalna) študija primera – primerna za še ne raziskane ali malo raziskane vsebine (npr. mobbing). Dopusča uporabo 1 metode in 1 skupine (ni potrebna triangulacija). Veljavnost povečamo z osvetlitvijo primera z različnih perspektiv.

Eksploratorne študije primerov omogočajo vpogled v strukturo pojava, o katerem ne vemo dovolj, da bi lahko raziskavo določneje vnaprej načrtovali, konceptualizirali in strukturirali raziskovalno problematiko. Terensko delo in zbiranje podatkov se začne na podlagi splošne zamisli, ugotovitve, ki jih dobimo pa nam pomagajo, da lahko nadaljnje delo natančneje načrtujemo. Študija lahko sedaj preide v določnejše opisovanje in/ali razlago pojavov, s čimer dobiva že značaj deskriptivne ali eksplanatorne študije.

Eksplanatorna (razlagalna) študija primera – poskuša raziskat *vzroke, zakaj* se nekaj dogaja. Kot svojo temeljno usmeritev ima ugotavljanje in razlago vzročno – posledičnih odnosov med pojavi.

Deskriptivna (opisna) študija primera – opis dogajanja na področju, ki ga proučujemo. Giblje se na ravni opisovanja pojavov, vključuje pa tudi oblikovanje hipotez o vzročno – posledičnih odnosih.

Glede na motiv, zakaj se odločimo za proučevanje:

Intrinsične študije primerov – lasten motiv raziskovalca samega. Zanima nas posamezen primer sam po sebi (npr. posamezen manager, posamezna organizacija...). Njegova izbira je v tem smislu vnaprej določena.

Instrumentalne študije primerov – motiv naročnika. Pri instrumentalistični študiji primera se želimo s študijo posameznega primera dokopati do splošnejšega razumevanja nekega pojava, do vpogleda v nek problem. Ne zanima nas udeleženec, ki smo ga izbrali za raziskavo sam po sebi ali izbrana organizacija sama po sebi, temveč npr. s kakšnimi problemi se srečuje izbrana

organizacija pri uvajanju neke novosti – predmet proučevanja je torej ta novost. Nekateri primeri so za namen raziskave ustrežnejši kot drugi – včasih je tipičen primer ustrezne izbira, pogosto pa primer, ki je nenavaden, pomaga opaziti stvari, ki bi jih pri tipičnem primeru spregledali.

Zbrane študije primerov – Z več študijami primerov raziskujemo isti pojav, na podlagi ugotovitev pri različnih managerjih oz. različnih organizacijah pa s primerjanjem in sintezo pridemo do splošnejših spoznanj, kot če se omejimo le na posamezno študijo primera.

Zakaj Kvale navaja intervju?

Kvale razpravlja o intervjuju kot »**intev vju**«, torej **izmenjavi, soočanju pogledov**. Kot prednost nestandardiziranega intervjuja navaja predvsem njegovo odprtost in fleksibilnost. Odprta vprašanja omogočajo udeležencem, da v odgovorih izrazijo sami sebe, hkrati pa dopušča tudi možnost podvprašanj in s tem razvoj debate. Odprtost in fleksibilnost intervjuja pa zahtevata tudi dobro predpripravo in ustrezne kompetence raziskovalca (znanja, veščine in uporaba intuicije), ki opravlja intervju. Intervju je po njegovem mnenju tako bližje umetnosti, kot standardizirani znanstveni metodi zbiranja podatkov. Intervju je spretnost, ki ne temelji na pravilih, ampak je odvisna od presoje raziskovalca. Rezultati intervjuja so odvisni od znanja, rahločutnosti (senzibilnosti) in empatije raziskovalca.

Za ilustracijo inter vjuja navaja sliko, ki jo lahko vidimo kot dva obraza ali kot vazo, vendar ne oboje istočasno. Če se osredotočimo na obraza, ju lahko vidimo kot dve osebi v intervjuju, kot interakcijo med njima. Če se osredotočimo na vazo, jo lahko razumemo kot znanje, ki nastane med intervjujem med obema udeležencema, kot izmenjavo med poznavalcem in poznanim. To nam podaja dvojen pogled na intervju – kot osebno interakcijo in kot izmenjavo znanja.

Katera paradigma je podlaga za intervju?

Paradigmo razumemo kot sklop prepričanj, vrednot in stališč, ki oblikujejo posameznikov (raziskovalcev) ali skupinski pogled na neko vprašanje oz. problem in ki usmerjajo njegovo ali njeno delovanje. Je vsesplošno priznano znanstveno dogajanje, na katerem sloni model razumevanja in reševanja problema.

Kvantitativne metode niso povsem sopomenske s *pozitivizmom* niti **kvalitativne metode** niso povsem sopomenske s *konstrukcionizmom*.

Kvalitativno intervjuvanje se osredotoča na posameznikova stališča in način razmišljanja, njegov

osebni pogled na stvari, medtem ko **kvantitativni** vedno zasleduje statistične izsledke.

Pozitivističen pristop obdržimo kadar ima intervju dokaj *standardiziran* seznam vprašanj, ki nudijo nekaj fleksibilnosti in dopuščajo da spoznamo stališča intervjuvanca (kadar zahtevajo vprašanja veliko razmišljanja in moramo odgovore preučiti in pojasniti). Čeprav tak tip raziskave izvajamo z intervjujem, so standardi, s katerim jo vrednotimo enaki kot pri kvantitativnih vprašalnikih.

Glavni razlog za izvajanje »*kvalitativnih intervjujev*« je razumeti pomene, ki jih intervjuvanci pripisujejo vprašanjem in okoliščinam v kontekstih, ki jih raziskovalec ne strukturira vnaprej. Burgess: Intervju je priložnost za raziskovalca da prodre globoko, odkrije nove ključne točke, odpre nove razsežnosti nekega problema in si zagotovi jasno natančna, vseobsežna spoznanja zasnovana na osebni izkušnji.

Katere analize uporabljamo pri polstrukturiranem intervjuju?

Glavni namen polstrukturiranega intervjuja je razumeti pomene, ki jih intervjuvanci pripisujejo vprašanjem in okoliščinam v kontekstih, ki jih raziskovalec ne strukturira vnaprej.

Pri analiziranju kvalitativnih podatkov ločimo dva načina analiziranja:

analiza vsebine – Kategorije in teme določimo pred raziskavo iz poznavanja teoretičnih konceptov. Po potrebi med raziskavo teme združimo, dodamo nove... Poudarek je na iskanju vsebine.

utemeljena analiza – Kategorije in teme ne postavimo vnaprej temveč jih razvijemo neposredno iz teksta. Podatke, pridobljene v raziskavi sistematično obdelamo in iz njih izluščimo teme, vzorce in kategorije. Poudarek te metode je na *procesu* odkrivanja in razvijanja teorije, na razumevanju konteksta in časa. Zbiranje podatkov in analiza potekata istočasno, zaključki pa so oblikovani neposredno iz podatkov in ne iz vnaprej ustvarjenih teoretičnih okvirov.

Namen in planiranje študije primera

Študija primera je vrsta raziskave, katere **namen** je pridobiti *poglobljen vpogled* ter poglobljeno razumevanje situacije in pomena, ki ga ima za tiste, ki so vključeni v raziskavo.

Namen take raziskave torej ni priti do enostavnih splošno veljavnih zakonitosti ampak do zapletenih opisov različnih konstruiranih stvarnosti. Posameznega primera ne proučujemo zato, da bi ugotovitve posplošili na širšo populacijo primerov, temveč zato, da bi prišli do teoretično relevantnih ugotovitev, t.j. ugotovitev, ki prispevajo k gradnji teorije ali njenemu preverjanju oz. zavračanju.

Pri načrtovanju raziskav gre za organiziranje raziskovalne dejavnosti, vključno z zbiranjem podatkov na načine, ki bodo najbolj verjetno izpolnili cilje raziskave. Ko razvijamo načrt raziskave, je treba opraviti veliko potencialnih izbir.

Sestavine raziskovalnega načrta študije primera so:

Opredelitev primera - Znotraj študije opredelimo primer (npr. vodenje)

Raziskovalna vprašanja – Se nanašajo na pomen, smisel nečesa in so vodilo v raziskovalnem procesu, zaokroženem znotraj študije primera. Kako, zakaj, kakšen, kateri ipd.(npr. Kakšen vodja je moj direktor?)

Vzorec – priložnostni; namenski; subjektivni; kvotni

Metode zbiranja podatkov – intervju; anketa (ni značila kvalitativna metoda); opazovanje; analiza dokumentov; metoda kritičnega dogodka

Obdelava, analiza in interpretacija podatkov – metode analiza vsebine; utemeljena analiza

Zaključki – vsestranski, celoviti, obsežni, bogato opisni.

KVALITATIVNA METODOLOGIJA RAZISKOVANJA V MANAGEMENTU – snov po prosojnicah

PARADIGMA je splošno priznано znanstveno dogajanje, na katerem sloni model razumevanja in reševanja problema. Lahko jo razumemo kot sklop prepričanj, vrednot, stališč, ki oblikujejo raziskovalčev ali skupinski pogled na neko vprašanje, problem in usmerjajo njegovo ali njihovo delovanje.

Korespondenčna teorija znanosti

Znanost teži k resnici v smislu korespondence z realnostjo, vendar nikoli ne moremo dokončno dokazati, da so naše podmene resnične. **Resnica** se testira tako, da se odpravi, izloči neresnica. Človekova spoznanja so toliko bolj objektivno resnična, kolikor bolj je vsebina teh spoznanj skladna s spoznavno realnostjo.

Pozitivistična paradigma predvideva, da obstaja resničnost, ki je neodvisna od raziskovalca. Resnico dosežemo z načrtovanjem eksperimentov, pri katerih natančno izmerimo ključne dejavnike, s čimer testiramo vnaprej določene hipoteze.

Konstrukcionistična paradigma izhaja iz stališča, da ni neke predobstoječe resničnosti. Resnica je odvisna od tega, kdo jo postavlja. Resničnost določajo ljudje, ne pa objektivni in zunanji dejavniki.

Verifikacija/ falsifikacija:

Ne glede na število podatkov, ki jih zberemo v potrditev določene znanstvene teorije, ni mogoče doseči dokončnega dokaza o resničnosti tega zakona. Potrebujemo le en dokaz ovržbe, da falsificiramo teorijo, medtem ko ne glede na število potrditev teorije le ta na bo nikoli dokončno dokazana.

Verifikacija – iskanje in zbiranje dokazov za potrditev določene znanstvene teorije, hipoteze ali obstoječa stališča;

Falsifikacija – iskanje dokazov, ki izpodbijajo našo hipotezo ali obstoječa stališča. V raziskavi je zato potrebno pogledati dokaze, ki bi lahko potrdili ali spodbili to, kar trenutno verjamemo, da je resnično.

Temelji paradigme:

Epistemologija – splošen niz predpostavk o najboljši obliki proučevanja narave sveta.

Ontologija – predpostavke, ki jih imamo o naravi resničnosti.

Metodologija – kombinacija metod in tehnik, uporabljenih pri raziskovanju specifične situacije. Je temelj pri odločanju o sklopu alternativ in možnosti, ki so dosegljive raziskovalcu. Metodološka paradigma vključuje raziskovalčev pogled na svet, ki obenem vpliva na izbiro pristopov, metod in tehnik raziskovanja.

KVALITATIVNA / KVANTITATIVNA PARADIGMA

Izhodišče obeh je v 3 temeljnih vprašanjih:

Kako vidim, razlagam, razumem svet?

Kaj je znanost, znanstveni pogled in kaj paraznanost?

Kako spoznavam svet?

Kvalitativno:

Družbena stvarnost je rezultat dejavnosti ljudi in ne objektivna danost, opazovalec pa je del tega, kar opazuje.

Naloga raziskovalca je odkrivanje kako ljudje razumejo določeno dejavnost in kakšen pomen ji pripisujejo.

Raziskava je osredotočena na razumevanju družbenih pojavov skozi oči tistih, ki jih opazujemo, da ugotovimo KAJ in ZAKAJ se nekaj dogaja. Raziskovalec se osredotoča na pomen, skuša razumeti kaj se dogaja s celovitim pogledom na zadevo.

Metode zbiranja podatkov naj bi omogočile pridobivanje poglobljenih informacij (intervju, opazovanja, analiza dokumentov, metoda kritičnega dogodka), uporaba več vrst metod, ki zagotavljajo različne poglede na pojav, uporaba manjših nenaključnih, namenskih vzorcev, pri katerih gre proučevanje v globino ali pa traja dlje časa.

Način obdelave podatkov je induktiven (od posamičnega k splošnemu) izhajajoč iz raziskovalca.

Cilj raziskovanja je razumevanje, opis odkrivanje, pomen, generiranje hipotez.

Kvalitativne metode → RAZISKOVALNA VPRAŠANJA zadevajo odnos, pomen (Kaj, Kako, Zakaj, Kakšen, Kateri) Pri njihovem oblikovanju ne uporabljamo besed kot so: vzrok, odnos, povezanost, vpliv - so tipične za opise odnosov med variablami. Vprašanja so odprta in tako dopuščajo novim uvidom pot na plan do teorije.

Kvantitativno:

Družbena stvarnost je neodvisna od opazovalca, svet obstaja zunaj človeka in je objektivna danost, zato ga lahko objektivno, nepristransko izmerimo in izračunamo, opazovalec pa je neodvisen oz zunanega sveta.

Raziskava se osredotoča na dejstva, išče vzročno – posledične povezave med variablami in splošno veljavne zakonitosti.

Metode zbiranja podatkov so takšne, da se jih lahko meri (testi, lestvice, anketni vprašalnik), vzorec pa je velik, naključen, reprezentativen.

Način obdelave podatkov je deduktiven (od splošnega k posamičnemu) izhajajoč iz statističnih metod. Pojave razstavi na enostavne elemente, oblikuje hipoteze in jih testira.

Cilj raziskovanja je napoved, nadzor, potrditev, testiranje hipotez.

Kvantitativne metode → HIPOTEZE so nedokazane, zgolj verjetne trditve oz. domneve, ki služijo kot smernice za raziskovanje. So teoretične predpostavke, ki izražajo odnose med variablami, imajo nedvoumen pomen in so empirično preverljive v praksi.

KAJ POMENI KVALITATIVEN IN KAJ KVANTITATIVEN?

S tema izrazoma običajno označujemo dve različni vrsti podatkov, ki jih dobimo pri raziskovanju, namreč kvalitativne in kvantitativne podatke.

Kvalitativni so podatki, pri katerih so vrednosti spremenljivk navedene z besedami, atributivno, npr: oseba je moškega, je ženskega spola; je samska, je poročena. Opis primera, življenjepis, zapis pogovora, zapisnik sestanka so **primeri kvalitativnega gradiva**. Kot kvalitativne **metode** označujejo npr. odprti intervju, opazovanje z udeležbo, skupinsko razpravo, ker dajo pretežno kvalitativno gradivo. V okviru interpretativnega pristopa se proizvedejo pretežno kvalitativni podatki.

Kvantitativni so podatki, pri katerih so vrednosti spremenljivk navedene s številkami, numerično, npr. starost osebe je 20 let; velikost organizacije je 100 članov.

Izpolnjena vrsta ocenjevalnih lestvic, izpolnjen vprašalnik z vnaprej navedenimi odgovori, izpolnjen test so primeri kvantitativnega gradiva, čeprav ni nujno, da bi vsebovali kakšne številke. Le pri nadaljnji obdelavi navadno dobljene odgovore preštejemo, z obkroženjem, križcem in podobnim znakom pripišemo številke, s katerimi kasneje računamo.

"**Kvalitativna raziskava**" je raziskava, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi in v kateri je to gradivo tudi obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih postopkov, ki dajo števila, in brez operacij nad števili.

Z izrazom "**kvantitativna raziskava**" pa bomo označevali raziskavo, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo podatki, dobljeni s standardiziranimi merskimi postopki. Ti podatki, ki jih je mogoče izraziti kot števila, pa so potem tudi analizirani s pomočjo matematičnih in statističnih metod.

KVALITATIVNA RAZISKAVA je krovni pojem, ki pokriva več pristopov oz. vrst raziskav (npr. študijo primera, etnografsko raziskavo, akcijsko raziskovanje...). Omogoča pridobivanje poglobljenih informacij in spoznavanje ozadij posameznih dejanj, načinov sprejemanja odločitev, razloge in vzroke za določeno obnašanje, izkušnje posameznikov in pomene, ki jih pripisujejo tem izkušnjam, odkrivanje motivacij, občutkov, vrednot, stališč, percepcij... Osredotoča se na odkrivanje »globine« določene raziskovalne vsebine.

VELJAVNOST V KVALITATIVNEM RAZISKOVANJU izražamo kot credibility in trustworthiness oz. verodostojnost, prepričljivost, zaupanja vredno.

Klasično pojmovanje veljavnosti zajema:

Konstruktno veljavnost – Ali so instrumenti natančna merila resničnosti? Pozitivistično: Ali se merjenja natančno ujemajo z resničnostjo? Konstrukcion: Ali ta izkušnja razgrinja izkušnje vpletenih v raziskovalno okolje? Yin priporoča 3 taktike za *izboljšanje konstruktne veljavnosti*: Uporaba več virov podatkov; Oblikovanje verige dokazov – natančen opis zbiranja podatkov in sklepanja; Osnutek poročila damo v kritično presojo ključnim informantom.

Interna veljavnost – ali je raziskovalni pristop zmožen izničiti pristranost in učinek nebitvenih spremenljivk? Raziskava je tem bolj notranje veljavna, čim bolj zanesljivo ugotavlja vzročne odnose; če v čim večji meri zbere dovolj prepričljive podatke, ki utemeljujejo sklep o vzročni zvezi; čim bolj uspe pokazati ponavljanje interakcij.

Eksterna veljavnost – Določanje področij, na katere lahko posplošimo rezultate študije. Pozitivistično: Do kakšne mere študija potrjuje ali spodbija obstoječe ugotovitve z istega področja? Konstrukcion: Ali imajo koncepti in konstrukti, dobljeni v tej študiji, pomen tudi v drugih okoljih? Raziskava je tem bolj zunanje veljavna, na čim večji razpon različnih situacij lahko posplošimo njene ugotovitve.

KRITERIJI KVALITETE ŠTUDIJE PRIMERA so

Veljavnost (konstruktna, interna, eksterna)

Veljavnost zmanjšujejo: preteklost; negotove smeri odvisnosti

Zanesljivost - v splošnem velja, da je raziskava tem bolj zanesljiva, čim bolj podobne rezultate dobimo pri njenih ponovitvah. Študije istega primera ne moremo ponoviti, saj je pri ponovitvi primer že drugačen, zato je le ta tem bolj zanesljiva, čim bolj prepričljivo lahko pokažemo, da bi prišli do enakih ugotovitev, če bi lahko raziskavo ponovili ob sicer nespremenjenih drugih pogojih. To pomeni, da moramo natančno in izčrpno opisati postopke zbiranja podatkov in dokumentirati vsako informacijo.

Zanesljivost zmanjšujejo: napaka udeleženca (različni dnevi, različni rezultati); pristranost udeleženca (zaposleni odgovarjajo tako, kot želijo delodajalci); napaka opazovalca (različni spraševalci postavijo različna vprašanja – odgovori niso primerljivi); pristranost opazovalca (pri zbiranju podatkov – če podatke analizira in interpretira več ljudi).

Posploševanje – zunanja veljavnost. Zunanje veljavna je študija primera, katere ugotovitve so *teoretično relevantne* ter *posplošljive* za čim širši krog situacij. Posploševanje v študiji primera poteka na podlagi teoretične abstrakcija (na podlagi drugih raziskav, literature...) Pri posploševanju se opiramo na analitično indukcijo - sklepanje temelji na analitični indukciji (analitični generalizaciji) in ne na statistični indukciji. Pri analitični indukciji na posameznem primeru proučimo, kako so posamezne lastnosti, procesi ali dogodki med seboj povezani, v kakšnih odnosih ali razmerjih so. Posameznega primera ne proučujemo zato, da bi ugotovitve posplošili na širšo populacijo primerov, ampak zato, da bi prišli do teoretično relevantnih ugotovitev t.j. ugotovitev, ki prispevajo k gradnji teorije ali njenemu preverjanju oz. zavračanju.

Veljavnost kvalitativne raziskave se poveča s (NAČINI povečanja veljavnosti):

triangulacijo: *po metodah* (skupino udeležencev proučujemo vsaj s 3 metodami – npr. intervju, metoda opazovanja, met. Kritičnega dogodka); *po udeležencih* (3 skupine udeležencev, ki ji proučujemo z eno metodo); *po teoretičnih perspektivah* (npr. proučevanje določenega primera iz managerske, ekonomske in sociološke prespektive); *po podatkih* (zbiranje podatkov v različnih obdobjih iz različnih virov); *po raziskovalcih* (več raziskovalcev neodvisno zbira podatke in primerja rezultate);

member checks: udeleženci dajo mnenje o zapisu raziskovalca – avtorizacija;

dolgotrajna opazovanja: Npr. večkrat izvedemo intervju z isto osebo («dolgotrajno» 3-6 mesecev);

peer examination: sodelavci komentirajo spoznanja v procesu nastajanja;

participativnim načinom raziskave: udeleženci so vključeni v vse faze raziskave od koncipiranja do končnega zapisa, zaključke vrnemo udeležencem v preverjanje;

raziskovalčevi pristranosti: raziskovalčev odnos do nekega vprašanja oz. problema pogojuje njegov pristop, njegovo gledanje na zadevo. Zato je potrebna jasna razlaga stališča, ki ga imamo kot raziskovalec.

Utemeljevanje veljavnosti: Veljavna je analiza ali interpretacija, katere sodbe so utemeljena – imajo oporo v gradivu. Načela, ki jih priporoča Silverman: *Ovrgljivost* – iskanje primerov, ki bi lahko ovrgli sedanja prepričanja; *Stalna primerjava* – sledi načelom utemeljene teorije pri iskanju novih primerov in okolij, ki bodo razširili sedanjo teorijo; *Celovita obravnava podatkov*; *Tabelarni pregledi* – implicirajo večjo strogost pri organiziranju podatkov.

ŠTUDIJE PRIMEROV so temeljit *opis* in *analiza* posamezne enote (posameznika, programa, dogodka...) ali zaokrožene celote (skupine, skupnosti, procesov...). S študijo primera podrobno in sistematično opišemo, analiziramo in predstavimo posamezen primer – osebo, skupino, institucijo, program, dogodek... Študija primera je vrsta raziskave, katere *namen* je pridobiti *poglobljen vpogled* ter poglobljeno razumevanje situacije in pomena *konstruktov*, za tiste, ki so vključeni v raziskavo. Namen take raziskave torej ni priti do enostavnih splošno veljavnih zakonitosti ampak do zapletenih opisov različnih konstruiranih stvarnosti. Študije primerov so eden od pristopov oz. vrst raziskav in so lahko **kvalitativne** ali **kvantitativne**.

Vrste študij primerov:

Glede na primere proučevanja:

Singularna – proučuje en primer (npr. enega samega managerja ali eno samo organizacijo). Singularna študija primera je pravzaprav tista vrsta študije primera, po kateri se celoten pristop imenuje "študija primera". Prvotno so si pod nazivom "študija primera" predstavljali samo singularno študijo primera (v psihologiji, pravi, organizacijskih vedah itd.)

Pluralna – proučuje več posamičnih, ločenih primerov, nato pa v zaključkih išče skupne ali razhajajoče točke. Pluralno študijo primera lahko izvedemo na osnovi manjšega števila opisov primerov, življenjskih zgodb, intervjujev in podobnega gradiva.

Primerjalne (komparativne)– Če proučujemo več primerov, ki jih med seboj primerjamo, govorimo o komparativni študiji primerov.

Po epistemološkem statusu (glede na interpretacijo):

Eksploratorna (preiskovalna) – primerna za še ne raziskane ali malo raziskane vsebine (npr. mobbing). Dopušča uporabo 1 metode in 1 skupine (ni potrebna triangulacija). Veljavnost povečamo z osvetlitvijo primera z različnih perspektiv. Eksploratorne študije primerov omogočajo vpogled v strukturo pojava, o katerem ne vemo dovolj, da bi lahko raziskavo določneje vnaprej načrtovali, konceptualizirali in strukturirali raziskovalno problematiko. Terensko delo in zbiranje podatkov se začne na podlagi splošne zamisli, ugotovitve, ki jih dobimo pa nam pomagajo, da lahko nadaljnje delo natančneje načrtujemo. Študija lahko sedaj preide v določnejše opisovanje in/ali razlago pojavov, s čimer dobiva že značaj deskriptivne ali eksplanatorne študije.

Eksplanatorna (razlagalna) – poskuša raziskat *vzroke, zakaj* se nekaj dogaja. Kot svojo temeljno usmeritev ima ugotavljanje in razlago vzročno – posledičnih odnosov med pojavi.

Deskriptivna (opisna) – opis dogajanja na področju, ki ga proučujemo. Giblje se na ravni opisovanja pojavov, vključuje pa tudi oblikovanje hipotez o vzročno – posledičnih odnosih.

Glede na motiv, zakaj se odločimo za proučevanje:

Intrinsične študije primerov – lasten motiv raziskovalca samega. Zanima nas posamezen primer sam po sebi (npr. posamezen manager, posamezna organizacija...). Njegova izbira je v tem smislu vnaprej določena.

Instrumentalne študije primerov – motiv naročnika. Pri instrumentalistični študiji primera se želimo s študijo posameznega primera dokopati do splošnejšega razumevanja nekega pojava, do vpogleda v nek problem. Ne zanima nas udeleženec, ki smo ga izbrali za raziskavo sam po sebi ali izbrana organizacija sama po sebi, temveč npr. s kakšnimi problemi se srečuje izbrana organizacija pri uvajanju neke novosti – predmet proučevanja je torej ta novost. Nekateri primeri so za namen raziskave ustrežnejši kot drugi – včasih je tipičen primer ustrezne izbira, pogosto pa primer, ki je nenavaden, pomaga opaziti stvari, ki bi jih pri tipičnem primeru spregledali.

Zbrane študije primerov – Z več študijami primerov raziskujemo isti pojav, na podlagi ugotovitev pri različnih managerjih oz. različnih organizacijah pa s primerjanjem in sintezo pridemo do splošnejših spoznanj, kot če se omejimo le na posamezno študijo primera.

Načrtovanje raziskovanja

Pri načrtovanju raziskav gre za organiziranje raziskovalne dejavnosti, vključno z zbiranjem podatkov na načine, ki bodo najbolj verjetno izpolnili cilje raziskave. Ko razvijamo načrt raziskave, je treba opraviti veliko potencialnih izbir.

Ključne izbire raziskovalnega načrta:

Raziskovalčeva neodvisnost ali vpletenost - izbira je odvisna predvsem od filozofskega pogleda raziskovalca na to, ali je mogoče, da ostane opazovalec neodvisen od pojava, ki ga opazuje.

Veliki ali mali vzorci - Pomemben koncept je ENOTA ANALIZE, ki tvori temelj slehernega vzorca. Slehera posamezna študija mora biti zgrajena na eni sami enoti analize, zato je za raziskovalca pomembno, da razjasni, ali ga bodo zanimali pojavi na ravni npr. organizacij, skupin ali posameznikov. Ko izbere raven analize, se je potrebno odločiti o vzorčenju na široko ali v globino. *Široko vzorčenje*: pogosto primerjalne ankete (navadno vključenih več organizacij ali enot v različnih kontekstih in raziskuje kako se drugi spreminjajo med temi enotami). *Globinsko*: temelji na neposrednem opazovanju in osebnih stikih, navadno prek intervijev; izvaja v eni sami organizaciji in vključijo večje število posameznikov; zbiranje podatkov daljše časovno obdobje; enota analize je lahko posameznik ali specifični dogodki (izmenjava znanja, strategije...)

Prej teorija ali podatki - Glaser smatra, da bi morali raziskovalci začeti brez predpostavk in bi morali pustiti idejam, da »vzniknejo« iz podatkov, Strauss pa priporoča temeljit pregled prejšnjih raziskav in uporabo strukturiranih procesov, ki dajo pomen podatkom.

Eksperimentalne oblike ali terensko delo - Klasična *eksperimentalna oblika* naključno dodeli poskusne subjekte tako eksperimentalni kot kontrolni skupini. *Kvaziekperimentalne oblike* -

niz postopkov, ki v različnih časovnih okvirih uporabljajo večkratna merjenja, da bi tako zmanjšali posledice, kadar se kontrolna in eksperimentalna skupina ne ujemata povsem. **Delo na terenu** je proučevanje resničnih organizacij ali družbenih okolij.

Univerzalna teorija ali lokalno znanje - Ključna zahteva pozitivističnih metod je, da mora imeti vsaka raziskava **univerzalno veljavo**, če hoče biti uporabna. Nasprotna pozicija predpostavlja, da poskusi razvijanja posplošene teorije lahko rezultirajo v okvirih, ki se jih neprimerno vsiljuje drugim. Pomembno družbeno teorijo bi morali razumeti v **povezavi s kontekstom**, iz katerega izhaja.

Verifikacija ali falsifikacija - . **Verifikacija** – iskanje in zbiranje dokazov za potrditev določene znanstvene teorije, hipoteze ali obstoječa stališča;

Falsifikacija – iskanje dokazov, ki izpodbijajo našo hipotezo ali obstoječa stališča.

Filozofija raziskovalnega načrtovanja – odnos med podatki in teorijo. Razumevanje filozofskih vprašanj – filozofije raziskovanja je koristno zaradi treh razlogov:

- pomaga razjasniti raziskovalni načrt (ne samo kakšne dokaze potrebujemo, kako jih bomo zbrali in interpretirali, temveč predvsem - kako bomo dobili dobre odgovore na temeljna vprašanja raziskave)
- pomaga raziskovalcu prepoznati katero načrtovanje bo delovalo in katero ne (izogneš slepim ulicam, pokaže meje pristopa)
- pomaga indetificirati in ustvariti pristop, ki leži izven njegovih preteklih izkušenj.

Sestavine raziskovalnega načrta študije primera so:

Opredelitev primera - Znotraj študije opredelimo primer (npr. vodenje – vodenje v organizaciji x)

Raziskovalna vprašanja – Se nanašajo na pomen, smisel nečesa in so vodilo v raziskovalnem procesu, zaokroženem znotraj študije primera. *Kako, zakaj, kakšen, kateri* ipd.(npr. Kakšen vodja je direktor v organizaciji x?)

Vzorec – priložnostni; namenski; subjektivni; kvotni.

Metode zbiranja podatkov – intervju; anketa (ni značila kvalitativna metoda); opazovanje; analiza dokumentov; metoda kritičnega dogodka.

Obdelava, analiza in interpretacija podatkov – metode analize vsebine; utemeljena analiza **Zaključki** – vsestranski, celoviti, obsežni, bogato opisni.

Velik problem pri kvalitativnih podatkih je, kako strniti zapletene in na kontekst vezane informacije v obliko, ki pove zgodbo, tako da je za bralca dovolj prepričljiva. Zahteva jasno razlago tega, kako je bila narejena analiza, kako so bili izoblikovani sklepi ter način, kako so bili podatki preoblikovani v smiselne zaključke. Metodološko bistvo raziskave je v tem, da

opišemo pot do končnih ugotovitev, da svoja postopno razvijajoča se razmišljanja in opazovanja opišemo v nastajanju in da vsako ugotovitev podkrepimo z argumenti.

Poročilo vsebuje opis celotnega postopka in ugotovitev. Lahko ima standardno obliko, v kateri si sledijo poglavja od teoretičnega pregleda, formulacije problema, opisa metode do ugotovitev, sklepov in predlogov; lahko pa se bere kot povezana pripoved.

Vzorčenje

Študija primera je običajno študija enega samega primera ali manjšega števila primerov. Za enoto raziskovanja izberemo tisti primer, posameznika, skupnost, organizacijo, program ali dogodek, ki nam lahko o proučevani problematiki največ pove. Lahko izberemo tudi več posamičnih primerov – tedaj jih izberemo tako, da z njihovo analizo pridemo do čim bolj raznolikih informacij – skrajne primere, ne povprečja.

Vzorec: dogodek, proces, institucija, posameznik (je enota v celotni populaciji), države, kulture, rase, organizacije, oddelek, družina, skupina, pripetljaji, zgodbe...

Vrste vzorcev v kvalitativnih raziskavah:

Priložnostni vzorec – ni vzorčnega okvira;

Namenski vzorec – izberemo tiste udeležence, ki nam lahko o našem raziskovalnem vprašanju največ povedo;

Subjektivni vzorec – gre za presojo, da je nekoga pametno vključiti v raziskavo – tistega, ki o tem največ ve;

Kvotni vzorec – primeren za velike populacije – določimo skupine, ki jih bomo proučevali, nato št. ljudi iz posamezne skupine... npr. glede na različne skupine v organizaciji (triangulacija po skupinah). Iščemo ekstreme, ne povprečja;

Snežna kepa – ko želimo v raziskavo vključiti posameznike, ki nas bodo o našem raziskovalnem vprašanju lahko informirali, ne vemo pa kdo so in kje bi jih lahko poiskali. V ta namen enega posameznika prosimo, da nas usmeri k drugemu itd.

Metode zbiranja podatkov

Intervju kot metoda zbiranja podatkov, je osebni pogovor, ki ima svojo strukturo in svoj namen.

Glede na stopnjo strukturiranja ločimo:

Strukturiran – Vprašanja so vnaprej pripravljena in zastavljena vsem enako, prav tako so enako beleženi odgovori. Vprašanja so precej zaprtega tipa (v osnovi po obliki podoben anketi). Uporabimo ga, kadar želimo opisati nek določen dogodek ali proces ter ugotoviti njegove temeljne značilnosti (npr. dokazati odnose, testirati hipoteze, primerjati skupine – dečki/ deklice...)

Polstrukturiran – dopušča možnost podvprašanj in s tem razvoj debate, kar omogoča oblikovanje novih ključnih točk, odpre nove razsežnosti nekega problema in zagotovi jasna spoznanja, zasnovana na osebni izkušnji. Vprašanja se lahko prilagajajo izprašancu (npr. če proučujemo stil vodenja, niso enaka za vodstvene delavce in zaposlene). Odprta vprašanja

dovoljujejo udeležencem, da izrazijo sami sebe. Glavni namen polstrukturiranega intervjuja je razumeti pomene, ki jih intervjuvanci pripisujejo vprašanjem in okoliščinam v kontekstih, ki jih raziskovalec ne strukturira vnaprej. Trajal naj bi od 0,5 do 1,5 ure ko se odgovori začnejo ponavljati; 6 – 8 vprašanj, ki se lahko prilagodijo (podvprašanja – Lahko to pojasnite? Kja ste s tem mislili? – vzpodbujanje, brez polaganja besed v usta).

Nestrukturiran – neformalen pogovor, kjer spraševalec večinoma posluša in vzpodbuja izprašanca, vprašanja niso vnaprej pripravljena, jasni pa morajo biti cilji. Je pogovor s ciljem. Primeren za pripovedovanje življenjskih zgodb; za občutljive situacije – osebo prosimo, da pripoveduje o svoji izkušnji in njenih vplivih.

Intervjuji, tako polstrukturirani kot nestrukturirani, so primerne tehnike:

Kadar je potrebno razumeti konstrukte, ki jih intervjuvanec uporablja kot osnovo za svoja mnenja in prepričanja o določeni zadevi ali okoliščinah.

Kadar je eden od ciljev razviti razumevanje »sveta« respondentata tako da raziskovalec lahko nanj vpliva ali neodvisno ali s sodelovanjem napr.: akcijske raziskave...

Kadar ni uspešno postopno odkrivanje logike neke situacije, vsebina zaupna ali občutljiva.

Kadar obstajajo vprašanja o katerih intervjuvanec ni pripravljen biti iskren razen zaupno na štiri oči.

Glede na število udeležencev ločimo:

Individualni – iskanje dejanskih informacij, mnenj, narativov, doživljanj posameznika. Osredotoča se na posameznikovo razmišljanje, njegov osebni pogled na določen problem, pojav, program... ki ga proučujemo.

Skupinski – enkratni dogodek, do 6 udeležencev z vnaprej pripravljenimi 6 – 8 vprašanji (pri polstrukturiranem), traja približno 1,5 h. Vprašanja so večinoma odprta, prost pogovor pa omogoča pridobivanje in soočanje več mnenj istočasno. Vodenje skupinskih intervjujev zahteva tako večino *spodbujanja* – vzpostavitev in ustvarjanje stika pred začetkom razprave; večino *vodenja* – člani skupine morajo imeti dovolj zaupanja v moderatorja, da mu dopuščajo usmerjanje pogovora.

Fokusna skupina – večkratno srečanje ene skupine. Raziskovalec raziskuje poglede, izkušnje, razumevanje dogodka ali zkušnje določene skupine. Interakcija med udeleženci pogosto pripelje do spontanih in čustvenih izjav o vsebini, ki jo raziskujemo. Fokusni intervju ima sicer ohlapno strukturo, ne bi pa smel biti brez strukture. V idealnih razmerah naj bi se odvijal v okolju, kjer se udeleženci počutijo sproščeno in neogroženo – nevtralen teren (klub, hotel...).

Na kakovost zbiranja podatkov pri intervjuju vplivajo:

Stopnja strukturiranja – nestrukturiran intervju, ni najboljši način za pridobitev jasne slike o posameznikovih pogledih. Zato je dobro takoj razjasniti, kaj je natančno področje zanimanja.

Veščina vodenja intervjuja – Rezultati intervjuja so odvisni od znanja, senzibilnosti in empatije raziskovalca. Spraševalec mora znati prepoznati tisto, kar je pomembno (dojemljivost, občutljivost, senzibilnost), biti mora poseben poslušanja in se vzdržati projiciranja svojih mnenj. Priporočljivo je preveriti svoje razumevanje tega, kar je bilo rečeno.

Interakcija med udeleženci – postavljena vprašanja in odgovori, ki jih dobimo so pogosto odvisni od načina, kako je definirana situacija. Napačne predpostavke lahko vplivajo na

pristranost. *Pridobljeno zaupanje* – je zelo pomembno. V primeru, da intervjuvani smatra, da bi mu lahko posredovani podatki kakorkoli škodili, se lahko zgodi, da nas zavede, oz. pripoveduje to, kar meni, da bi mi želeli slišati. *Pristranost intervjuja* – je vprašanje, koliko spraševalec intervjuvancem vsiljuje svoj lasten referenčen okvir, tako kadar sprašuje kot pri interpretaciji odgovorov. Z odprtimi vprašanji se nekoliko izognemo tej pristranosti, pomembno pa je tudi neprestano preverjanje- ponovitev začetnega vprašanja, kadar se oseba preveč oddalji od teme; nadgradnja nepopolnih ali nedoločnih izjav; osredotočeno preverjanje; napeljevanje; zrcaljenje...

Pomembnost za intervjuvance – bolj kot sta obe strani odprti za sodelovanje, več bosta pridobili. Pomembno je, da oseba, ki jo intervjuvamo odkrije koristi, ki jih bo sama imela od pogovora.

1

2 **Anketni vprašalnik** – Vprašanja so zaprtega tipa, da jih lahko statistično obdelamo (od 20 -100 vprašanj).

3 *Zgradba anketnega vprašalnika*: od splošnega (demografija) do specifičnega ali obratno.

4 *Nagovor* je zelo pomemben, saj je od njega v veliki meri odvisna odzivnost: z njim

5 predstavimo sebe ter ustanovo, ki jo predstavljamo;

6 opišemo glavni namen raziskave in zakaj je raziskava pomembna;

7 podamo splošna navodila;

8 zagotovimo anonimnost zbranih podatkov in se

9 zahvalimo za sodelovanje v raziskavi.

10 *Vsebino* vprašanj razdelimo po sklopih (npr. I. splošni podatki; II. Pojem kulture v org. III. Običaji v org.).

11 *Vrste vprašanj*:

12 Pri **odprtih vprašanjih** možni odgovori niso podani (npr. A. Koliko ste stari? _____ let

13 B. Kako bi opisali vaš trenutni stan? _____ C. Kakšen je vaš povprečni letni prihodek? _____).

14 Pri **zaprtih vprašanjih** so odgovori v vprašalniku podani in anketiranec izbere tisto kategorijo,

15 ki najboljše povzema njegov odgovor (npr. A. Koliko ste stari? Manj kot 15 let 15-19 let 20-24

16 let...; B. Kako bi opisali vaš trenutni stan? Poročen/a; Samski/a; Živim s partnerjem, s

17 katerim nisva poročena; Ločen/a Razvezan/a; Vdova/a; Kakšen je vaš povprečni letni

18 prihodek? Nadpovprečen; Povprečen; Podpovprečen). Ponavadi je dobro vključiti tudi

19 kategorijo »Drugo/prosimo razložite«, da omogočimo odgovore, ki jih sami nismo vključili na

20 seznam.

Veljavnost in zanesljivost – pri izbiranju vzorca, moramo upoštevati tiste značilnosti, ki so lastne vsej populaciji, da jih lahko posplošimo na celotno populacijo. Vzorec mora biti reprezentativen.

Načini anketiranja: terensko anketiranje, *anketiranje po pošti*, *telefonsko anket* (ni možno za naključni vzorec), anketiranje po internetu (elektronska pošta in spletna anketa).

Metoda opazovanja

Opazovanje je namenski, sistematični in selektivni način gledanja in poslušanja nekega pogovora ali pojava medtem ko se odvija.

Opazujemo lahko: fizično okolje, ljudi, dejavnosti, pogovore, sestanke, nebesedno komunikacijo, odnose v skupini. Glede na to izdelamo *opazovalni list*.

Položaj opazovalca:

Popoln udeleženec – je enakopraven član opazovane skupine (npr. navade pitja alkohola med delovnim časom)

Popoln opazovalec – je del skupine, vendar ni vključen v njihove aktivnosti (npr. obnašanje kupcev pri blagajnah)

Opazovalec kot udeleženec – je neposredno vključen v skupino brez aktivnega sodelovanja. Naloga in cilj opazovanja so jasni, opazovalec se povsem osredotoči na opazovanje dogajanja.

Udeleženec kot opazovalec – raziskovalec predstavi svoje namene, da si pridobi zaupanje.

Opazovanje je primerna metoda, kadar želimo : proučiti interakcije v skupini, raziskati funkcije, ki jih izvajajo zaposleni, proučiti obnašanje, navade ali osebne karakteristike ljudi...

Omejitev: ko se posameznik ali skupina prične zavedati, da je opazovana, lahko spremeni svoje obnašanje; Pristranost opazovalca – v opazovanje vključi svoje poglede; Vsak opazovalec si lahko opazovanje razlaga na svoj način, zato so zaključki lahko zelo različni.

Analiza dokumentov

Dokument v raziskavi je vsak posamezen, vsebinsko zaokrožen del gradiva, ki je po presoji raziskovalca lahko pomemben za raziskavo. Dokumenti v raziskavi so tako tudi vsi raziskovalčevi zapisi, opisi, komentarji, interpretacije, razmišljanja...

Vloga dokumentov – služi kot kontekst, pojasnjevanje situacije.

Primarni dokumenti – zbiramo sami (poročila, disertacije...)

Sekundarni dokumenti – vizija podjetja, letno poročilo, časopisi, knjige, revije...)

Metoda kritičnega dogodka je lahko samostojna ali kot ena izmed metod, ki dopolnjuje intervju. Namenjena je zbiranju neposrednih opazovanj človekovega obnašanja in/ ali zapisovanju kritičnih dogodkov v biografskih zapisih. Z dogodkom je mišljena vsaka človeška dejavnost, ki jo lahko opazujemo in je sama po sebi dovolj celostna, da nam omogoči sklepanje ali napovedi o osebi. Da bi bil dogodek kritičen, se mora zgoditi v okoliščinah v katerih je opazovalcu namen dejanja dokaj jasen in posledice dovolj določene, da omogočajo interpretacijo razlogov, ki so v ozadju dejanj.

Omejitev: nujno je dobro pisno izražanje. Primerna je za proučevanje: vzorcev odločanja, analizo uspešnosti vodij (kaj jih je vzpodbudilo za določeno spremembo, določeno strategijo), analizo načinov razmišljanja, motivacijo zaposlenih, ženske v vodenju (kje, kaj, zakaj + določen dogodek, ki jih je vzpodbudil...).

Metode dnevnika

Posameznik daljše časovno obdobje opisuje točno določeno situacijo. Bistveno je, da je dnevnik strukturiran, zato je potrebna vnaprej določena struktura dnevnika (seznam splošnih usmeritev) in izbira udeležencev, ki se dobro pisno izražajo. Dnevnik so lahko **kvalitativni**

(vsebujejo premišljevanja, osebna razpoloženja, vrednote..., ki so lahko pomembni pri analizi podatkov ter podrobnem opisovanju faz) ali **kvantitativni** (npr. vzorčenje aktivnosti, iz katerega lahko statistično razberemo vzorce (pogostost določenih aktivnosti, ...), odvisno od vrste informacije, ki je zapisana. Posebej so uporabni pri raziskavah v managementu: pri reorganizaciji ali za izboljšanje dela; Uporabna metoda za zbiranje podatkov s stališča zaposlenega – ni bojazni, da bi raziskovalec postavil svoj referenčni okvir za zbiranja podatkov, ker so podatki zbrani in predstavljeni znotraj referenčnega okvirja pisca dnevnika.

Analiziranje kvalitativnih podatkov: ločimo dva načina analiziranja:

analiza vsebine – pozitivističen pristop - raziskovalec »išče številke«, ostrejša razlika med podatki in procesom analize, pregledovanje frekvenc v kvalitativnih podatkih, ki omogoča njihovo spremembo v številčno obliko. Kategorije in teme določimo pred raziskavo iz poznavanja teoretičnih konceptov. Po potrebi med raziskavo teme združimo, dodamo nove... Poudarek je na iskanju vsebine.

utemeljena analiza – konstruktionistični pristop – raziskovalec se ravna po občutku in intuiciji in si za cilj postavi izluščiti iz podatkov običajne ali kontradiktorne teme ali vzorce, ki jih lahko uporabi kot temelj za interpretacijo, kar se da dolgo neločevanje med zbiranjem podatkov ter analizo in interpretacijo podatkov. Podatke, dobljene v raziskavi sistematično analiziramo, kategorije in teme razvijamo neposredno iz teksta. Poudarek te metode je na procesu odkrivanja in razvijanja teorije, na razumevanju konteksta in časa. Zbiranje podatkov in analiza potekata istočasno, zaključki pa so oblikovani neposredno iz podatkov in ne iz vnaprej ustvarjenih teoretičnih okvirov. Analiza podatkov vključuje selekcijo, strjevanje in preoblikovanje podatkov, prikaz teh podatkov na organiziran način ter prikaz in verificiranje zaključkov. Analiza naj bi pripeljala do oblikovanja konceptov, hipotez in eksplanacij, to je, do teoretičnih formulacij. To pomeni, da analize ni mogoče ločiti od interpretacije.

KVALITATIVNA ANALIZA IN INTERPRETACIJA:

1. **kategorizacija:** kategorija (najširši sklop v katerega uvrščamo temo; npr. organizacijska klima, kultura; vrednote; zadovoljstvo zaposlenih...)
2. **tematiziranje:** podkategorija (npr. tema X – navade pitja kave, Y – odnosi med sodelavci;)
3. **kodiranje** : izjave kodiramo ($A_{X1}, A_{X2}, A_{Y1}, B_{X1}...$) →
4. **ANALIZA:** soočanje izjav, ki jih osebe povedo na določeno temo →
5. **INTERPRETACIJA:** Npr.: Navade pitja kave → Na podlagi raziskave, analize lahko utemeljim, da je skupinsko pitje kave zelo pomembno za socializacijo podjetja in s tem izboljšanje odnosov v njem samem. Neformalno druženje sodelavcev ob pitju kave pripomore k boljši in pristnejši komunikaciji med zaposlenimi, kar omogoča boljši pretok informacij ter ustvarja pogoje za gradnjo pristnih medsebojnih odnosov med zaposlenimi (Škorec, 2006).

Izhajajoč iz prepisov dokumentov najprej te zapise razčlenimo in → določimo enote kodiranja, → jim nato pripišemo izraze za pojme, ki jim po naši sodbi ustrezajo; → nato analiziramo značilnosti teh pojmov, → izberemo najbolj relevantne pojme, jih definiramo, → iščemo ali konstruiramo odnose med njimi in → na koncu formuliramo teoretične razlage in pojasnitve.

Vsak korak pri analizi in interpretaciji gradiva dokumentiramo s formalnimi zapisi in seznamami. Iz dokumentacije mora biti jasno razvidna pot urejanja gradiva in oblikovanja pojmov in odnosov med njimi iz empiričnega gradiva, tako kot so pri kvantitavni analizi razvidne operacije nad števili.

4 STOPNJE IZVAJANJA UTEMELJENE ANALIZE:

1. Primerjava dogodkov, ki jih je mogoče uporabiti v vsaki kategoriji: Potrebno je kodiranje podatkov, preden jih primerjamo, kodiranje pa zahteva proces poimenovanja. Raziskovalec poskuša konceptualizirati in razviti abstraktne pomene iz opazovanj ali proučevanih prepisov. Značilnost te stopnje je tudi pisanje zabeležk v obliki opomb ali zapiskov, ki pomagajo konceptualizirati kategorije.

2. Integriranje kategorij in njihovih lastnosti: To je proces razvrščanja kategorij, tako da jih začnemo združevati v bolj konceptualno celoto. Na tej stopnji proces pisanja zabeležk ponovno pomaga artikulirati pomen kategorij.

3. Razmejevanje teorije : Na tej stopnji smo zamislili postavili meje in sestavili teoretične formulacije. Teorijo naj bi razmejili na ravni specifičnih kategorij, ki jih ugotovimo iz podatkov o dogodkih, zbranih na zgodnji analitični stopnji. Razmejitev kategorij → konsolidiranje.

4. Pisanje teorije: Zabeležke proizvedena na zgodnejših stopnjah pripomorejo k oblikovanju teoretičnih sklepov.

ETIKA

Raziskovalec mora spoštovati osnovna etična načela in principe in zagotoviti udeležencem v raziskavi anonimnost. Ravno zagotavljanje anonimnosti je lahko velik problem pri kvalitativni raziskavi. Drugo vprašanje je o nadzoru in uporabi podatkov, ki jih raziskovalec zbere. V večini primerov ima raziskovalec nadzor in lastništvo nad podatki, zato mora upoštevati etično odgovornost s tem, da ne objavlja in posreduje katerekoli informacije, ki bi morebiti škodila interesom posameznih, še posebej manj vplivnih udeležencev. Pred začetkom raziskave je potrebno pridobiti:

soglasje direktorja (vodje enote), soglasje udeležencev (odraslih), če so udeleženi otroci, pa soglasje staršev v skladu z veljavno zakonodajo.

V postopku pridobivanja soglasja je potrebno vse

potencialne udeležence (ali njihove zakonite zastopnike) pisno in ustno seznaniti z: vsebino, ciljem, namenom raziskave, potekom raziskave, načinom zbiranja in obdelovanja podatkov, načinom poročanja o rezultatih,

načinom in trajanjem hranjenja podatkov.

